

Het bewaren van raten

Omdat onze bijenvolken in het winterseizoen minder ramen nodig hebben dan in de zomer, zetten we ze kleiner, op minder bakken. We houden dan ramen over. Als we deze zomaar laten liggen is de kans erg groot dat we er volgend jaar niets meer mee kunnen doen. Wasmot en schimmels hebben dan hun slag geslagen.

Welke ramen kunnen we bewaren?

Ná en tijdens het bijenseizoen ruimen we ongeschikte raten op. Voor de zonnepaneel komen raten in aanmerking met teveel grof werk (darrecellen), of die zo donker zijn geworden dat je er niet meer doorheen kunt kijken. Raampjes waarbij het houtwerk is krom getrokken, moeten er ook uit. Ze geven de bijen gelegenheid voor het maken van vreemde bouwsels of vastkitten met propolis. Wat overblijft om te bewaren zijn ramen vol fijn werk (werkstercellen) mooi geel of lichtbruin van kleur. Deze kunnen we volgend jaar weer met een gerust hart aan onze bijen geven.

Vijanden van de raten

In de allereerste plaats, de wasmot. De wasmot weet de raten buiten het bijenvolk prima te vinden. Als de raten zich op een donkere, warme plaats bevinden, legt ze daarop haar eitjes, en de larven die daaruit komen maken al etend gangen door de raten en bekleden deze met een taai spinsel. Het valt mij op dat in de literatuur de wasmot vooral wordt gezien als een belager van raten in het bijenvolk. Mijn ervaring is dat wasmot sporadisch in het volk voorkomt, maar vooral schade aanricht buiten het volk. De wasmot maakt de raten onbruikbaar voor de bijen. Een flink aangetaste raat kan tientallen wasmotlarven in een kluwen spinsel bevatten. Omdat de wasmotlarve voor haar ontwikkeling ook eiwit nodig heeft, wordt vooral oudere raat door de wasmot aangetast. De wasmot wordt actief als de temperatuur boven de 12°C komt.

Schimmel is een tweede vijand. Schimmel treedt het meest op als er veel vocht aanwezig is. Vooral oude raat wordt dan door schimmel aangetast omdat daarin veel organisch materiaal aanwezig is zoals het spinsel van bijenlarven, in de was verwerkte materialen zoals bijenharen en achtergebleven stuifmeel.

Koude is geen directe belager van de raten, maar maakt raten kwetsbaar. Vooral jonge raat verpulvert

bij lage temperatuur al bij lichte aanraking.

Muizen worden afgeschilderd als echte vernielers van raten. Op mijn bijenstand heb ik wel last van muizen maar niet omdat ze raten stuknagen.

Hoe bewaren we de raten?

In koude en licht heeft de wasmot geen kans. Droog, dan treedt er geen schimmelvorming op en op een rustige plaats zodat bij kou de raten niet beschadigd worden. Heel goed laten raten zich bewaren als we ze onder een afdak hangen in een open rek. Zorg wel voor voldoende ruimte tussen de raampjes. Zo'n 1,5 à 2 cm is voldoende. Er is dan voldoende licht en lucht om alles in goede staat te houden. Ratens in op elkaar gestapelde bakken hangen gaat ook prima. Er kan een moerrooster onder en boven geplaatst worden tegen de muizen. Minder dan tien ramen in een bak bevordert de ventilatie. De ervaring heeft mij geleerd dat bij deze opslag in bakken regelmatig restanten stuifmeel door de stuifmeelmijt worden opgeruimd. Er blijft een fijn poeder over daar waar deze mijt aan het werk geweest is. Dit laat zich gemakkelijk uitkloppen en de raat is weer bruikbaar. Bij veel vochtig weer verschimmelt het stuifmeel gemakkelijk en maakt de raten onbruikbaar.

Nat of droog?

Als we voor de laatste keer geslingerd hebben, geven we de honingkamerramen niet meer terug aan de bijen. Ze zijn dan nat van de honing en trekken vocht aan. Ik plaats deze ramen bij enkele volken bovenop de voerspleet in de dekplank en laat ze door de bijen schoonmaken. Ze kunnen daarna in open opslag in de bijenhal. Er zijn imkers die ze na het slingeren meteen opslaan zonder dat de bijen erbij kunnen. Als de bijen deze ramen in het voorjaar terugkrijgen nemen ze die meteen in gebruik. Zelf heb ik geen ervaring met deze manier van bewaren. Misschien zijn er imkers die op deze manier werken en hun ervaringen willen mededelen.

Ontsmetten

Als de raten in opslag zijn, kunnen we ze meteen ontsmetten. Daarover een volgende keer.